

מרכז ידע אזורי גליל מזרחי

סקר מצב התושבים - צעירים נובמבר 2024

מרכז ידע אזורי גליל מזרחי
REGIONAL KNOWLEDGE CENTER
EAST GALILEE

במחקר השתתפו 290 תושבים צעירים (בגילאי 22-35) מהגליל המזרחי שענו על מגוון נושאים כמו כלכלה, תעסוקה, בריאות וחוסן.

המחקר התבצע בשיתוף 'ישוב חלוצי' מבית קרן אדמונד דה רוטשילד - פיילוט לטיפול מנהיגות צעירה כמפתח לשיקום וצמיחת רשויות שנפגעו במלחמה.

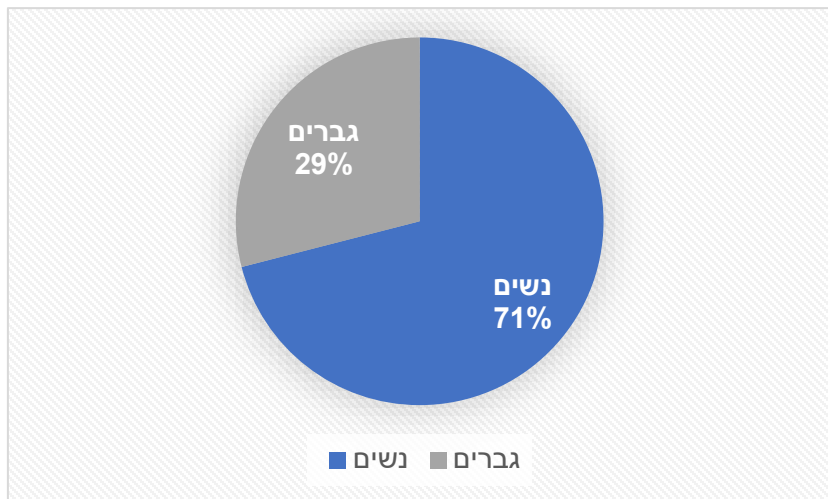
להלן ממצאים ראשוניים:

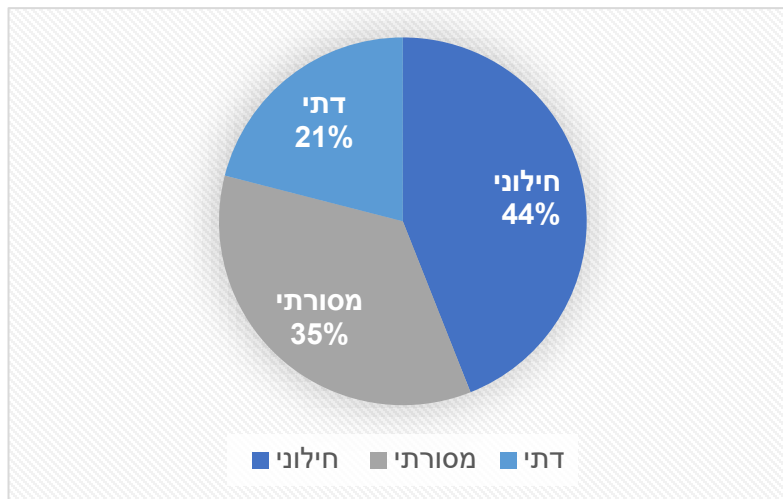
רקע

2

מגדר

מידת דתיות

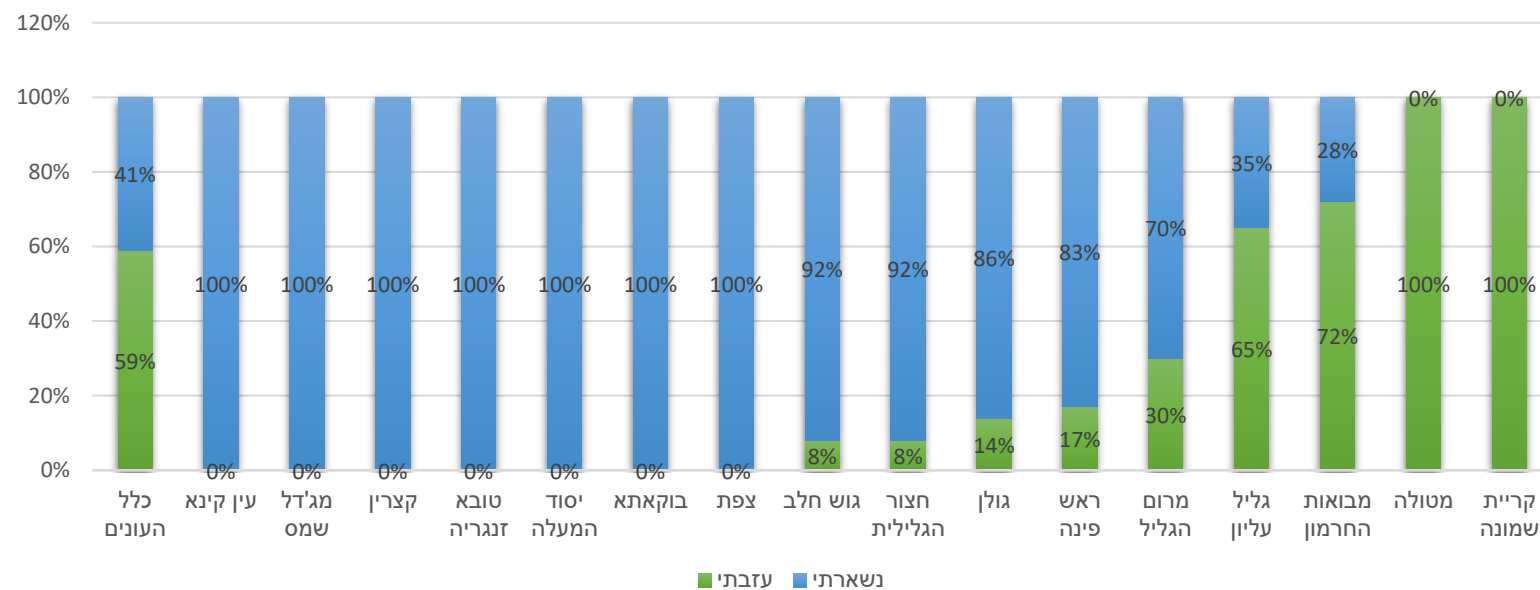

נתוני רקע
n=290

3

בעקבות המלחמה, יותר ממחצית ממשתתפי הסקר אינם מתגוררים כעת בבתיהם. הבדלים משמעותיים בין הרשויות בהיקף הפינוי/העזיבה

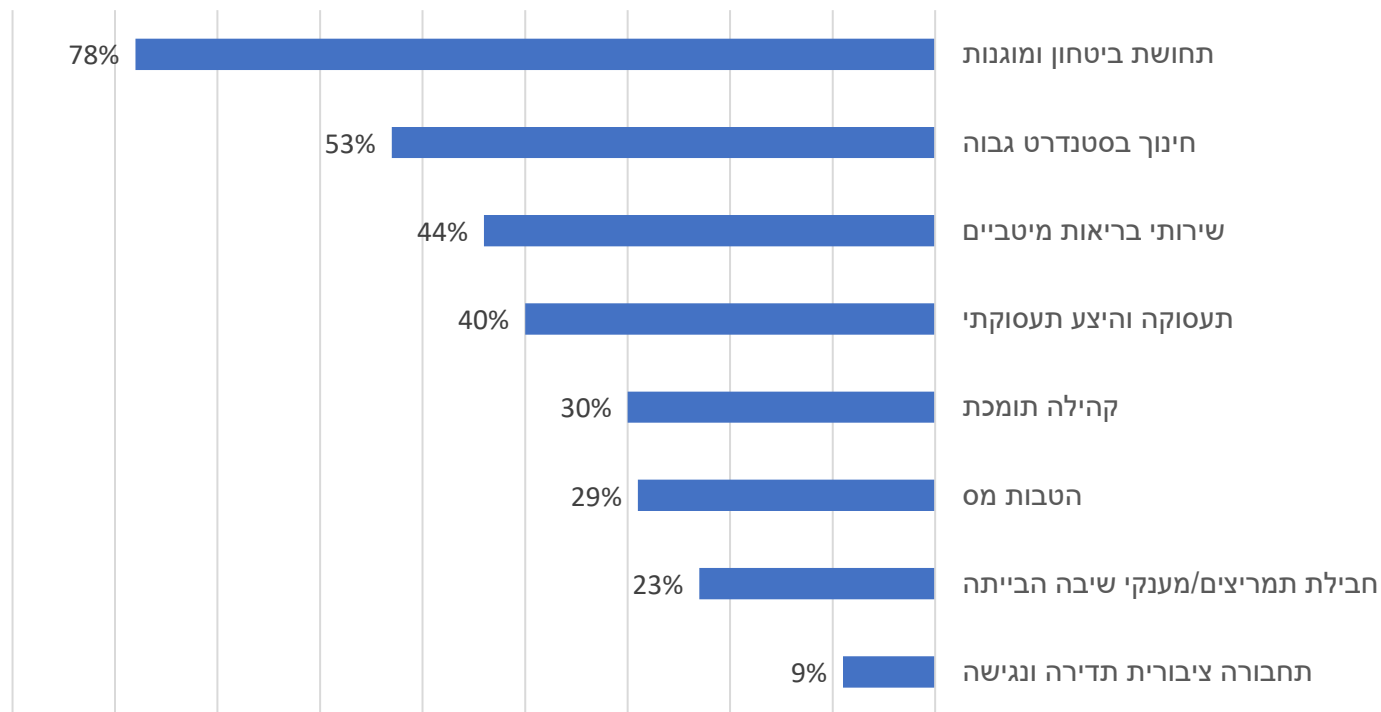
עזבתי = פונית על ידי המדינה/התפנית עזמאית

נתוני רקע

מדדי איכות החיים

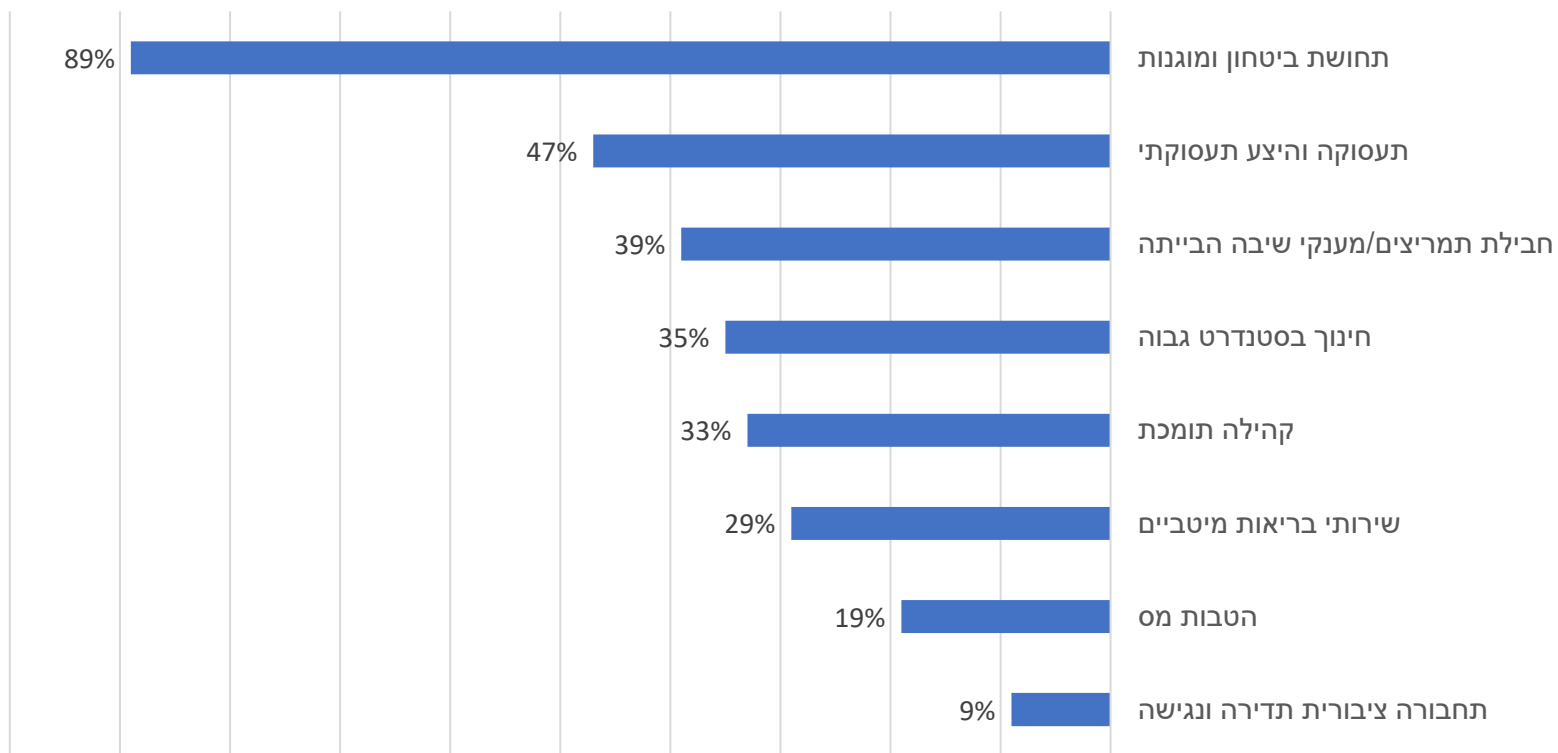

תחושת ביטחון ומוגנות הינו מדד איכות החיים החשוב ביותר ואחריו חינוך בסטנדרט גבוה ושירותי בריאות מיטביים.

*המשתתפים התבקשו לדרג את ההיגדים לפי סדר חשיבות, האחוזים בגרף מציינים את דירוג ההיגד בין שלושת המקומות הראשונים.

בקרב תושבים שנשארו להתגורר בבתיהם - מהם מדדי איכות החיים החשובים לך?

גם בקרב תושבים שעזבו את בתיהם, תחושת הביטחון והמוגנות היא המדד החשוב ביותר לאיכות החיים, אף יותר מאשר בקרב תושבים שנותרו בבתיהם. לעומת זאת, המדד השני בחשיבותו עבור תושבים שעזבו הוא תעסוקה והיצע תעסוקתי, בעוד שבקרב תושבים שנותרו בבתיהם המדד השני בחשיבותו הוא 'חינוך בסטנדרט גבוה'.

*המשתתפים התבקשו לדרג את ההיגדים לפי סדר חשיבות, האחוזים בגרף מציינים את דירוג ההיגד בין שלושת המקומות הראשונים.

בקרב תושבים שעזבו את בתיהם - קיומם של אילו מדדים יחזיר אותך הביתה?

חוסן קהילתי

- חוסנה של קהילה מוגדר כיכלתה לתפקד בעת משבר ולחזור לשגרה (גם אם חדשה) ביעילות לאחר אסון. חוסן קהילתי מתבסס על מוגנות בשגרה, והתנהלות קהילות במצבי חירום.
- החוסן הקהילתי מהווה משאב להתמודדות, גם אישית וגם קהילתית עם איום או קושי.

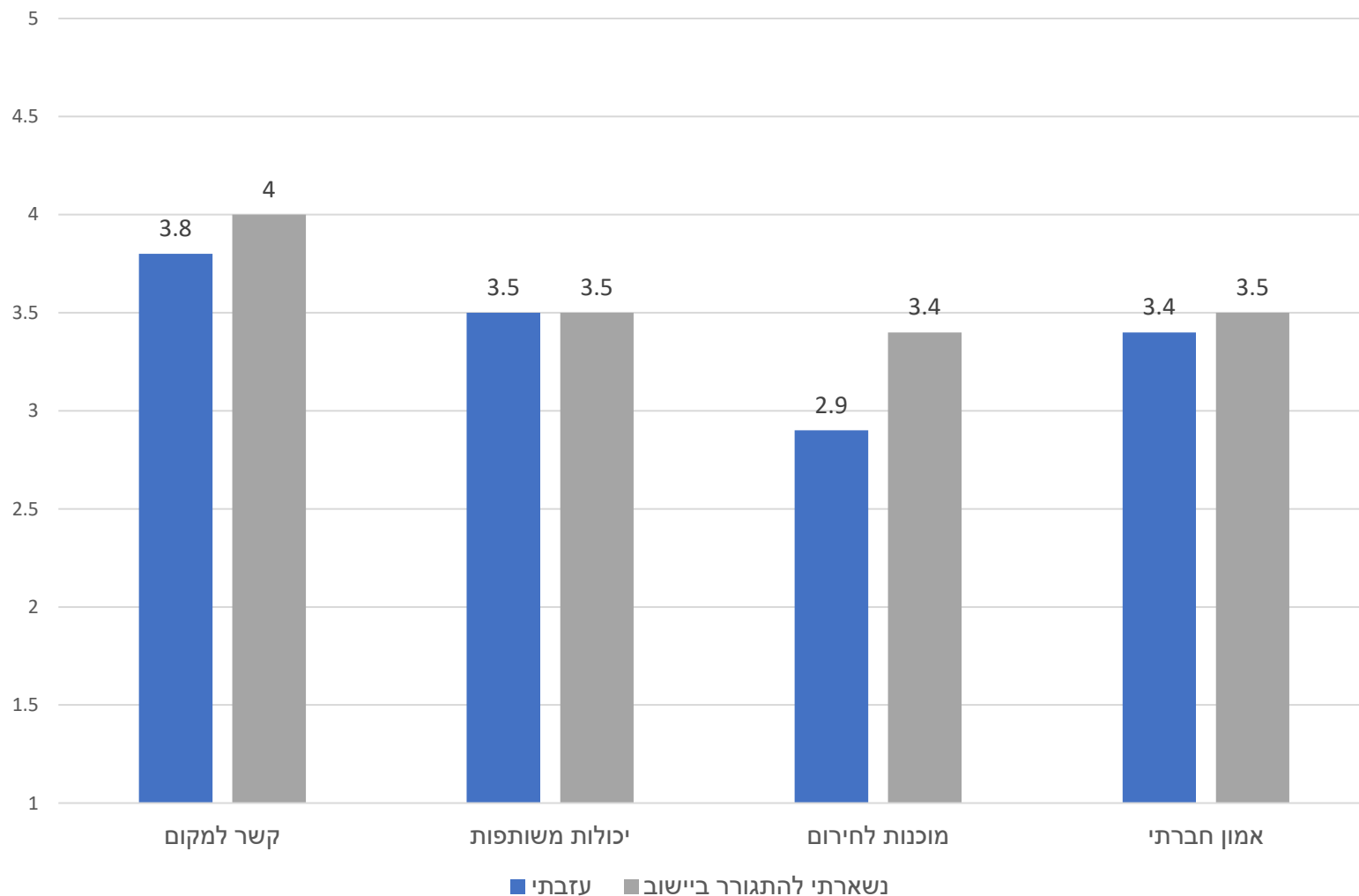
מתוך אתר מרכז משאבים: <https://hoseneastgalil.org.il/%D7%A1%D7%9F-%D7%A7%D7%94%D7%99%D7%9C%D7%AA%D7%99/>

מהו חוסן קהילתי?

איך אומדים חוסן קהילתי?

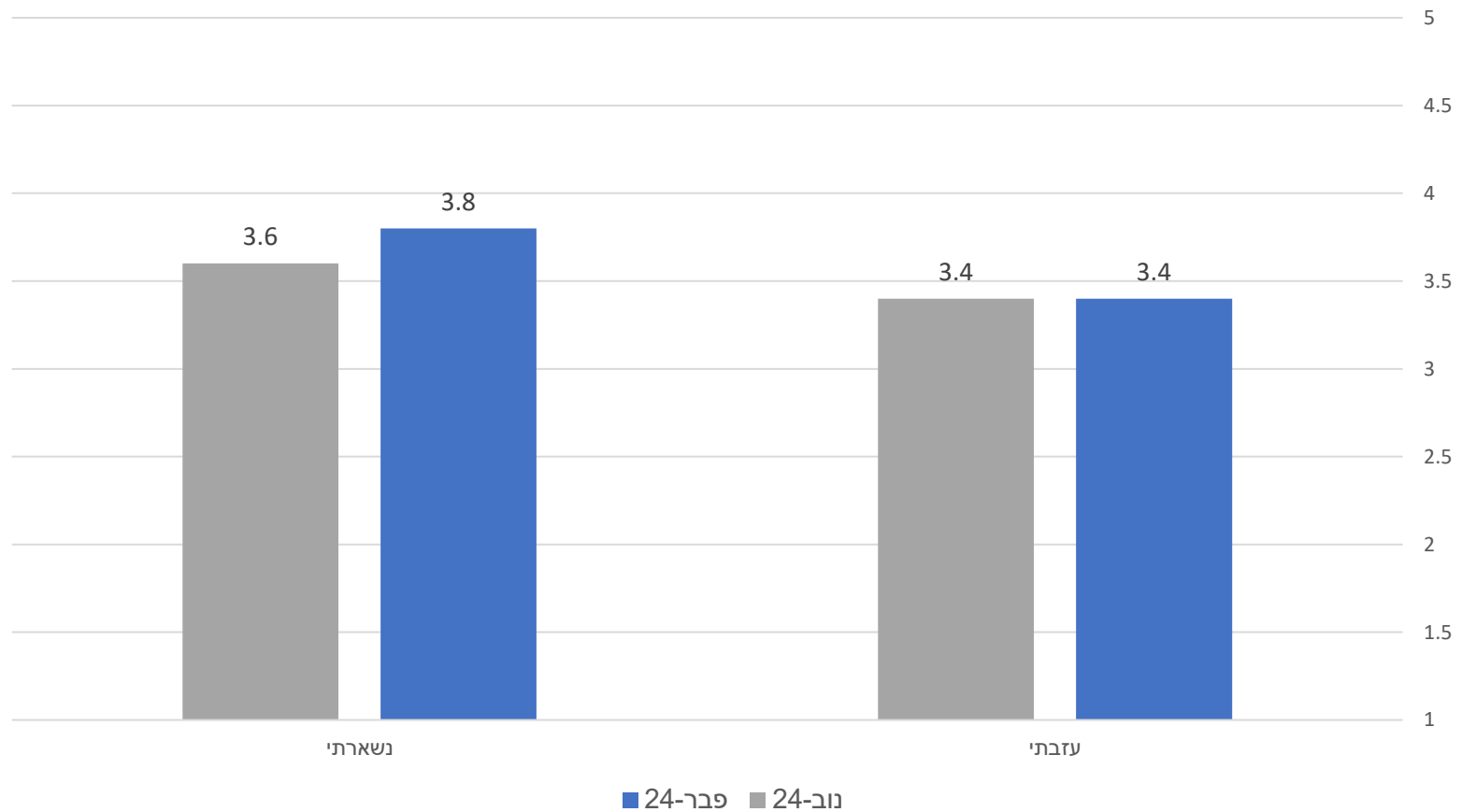
- החוסן הקהילתי במחקר זה נמדד באמצעות כלי מחקר מתוקף (CCRAM; Leykin et al., 2013) המבוסס על המדדים:
 1. אמון חברתי
 2. יכולת משותפות
 3. קשר למקום
 4. מוכנות לחירום
 5. מנהיגות מקומית (לא נבדק במחקר זה עקב הסמיכות לבחירות לרשויות המקומיות)
- השאלון נמדד בסקאלה של 1 עד 5, כאשר ציון גבוה מעיד על רמה גבוהה של המדד הנבחן.

כמעט כל מרכיבי החוסן הקהילתי נמוכים יותר בקרב תושבים שפוננו/התפנו.

חוסן קהילתי
 בקרב תושבים
 שפוננו/התפנו
 בהשוואה
 לתושבים
 שנשארו
 בבתיהם

בעוד שהחוסן הקהילתי של תושבים שפוננו/התפנו לא השתנה, החוסן הקהילתי של התושבים שנותרו בבתיהם ירד.

מדד החוסן הקהילתי הכללי: פברואר 2024 בהשוואה לממצאי הסקר הנוכחי

12

עמדות כלפי המסגרת החינוכית ומצבם הרגשי והנפשי של הילדים

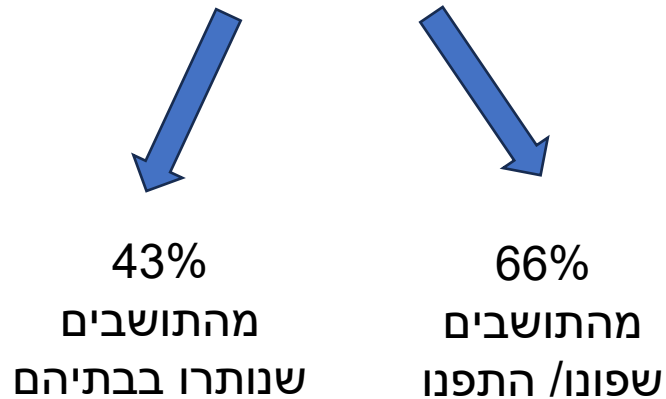

קרן אדמונד דה רוטשילד

מרכז ידע אזורי גליל מזרחי
REGIONAL KNOWLEDGE CENTER
EAST GALILEE

55% מההורים מדווחים על שביעות רצון גבוהה ממסגרת החינוך הנוכחית שבה לומדים ילדיהם

שביעות רצון ההורים ממסגרת החינוך הנוכחית

7% מההורים מדווחים כי ילדיהם
נמצאים בסכנת נשירה ממערכת

החינוך

10%
מהתושבים
שנותרו בבתיהם

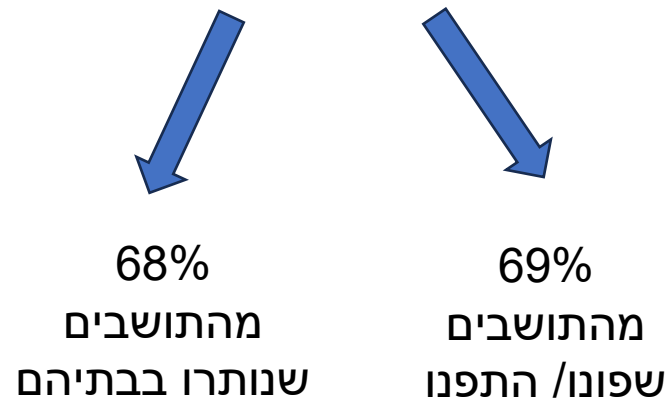
4%
מהתושבים
שפונו/ התפנו

סכנת נשירה ממערכת החינוך

15

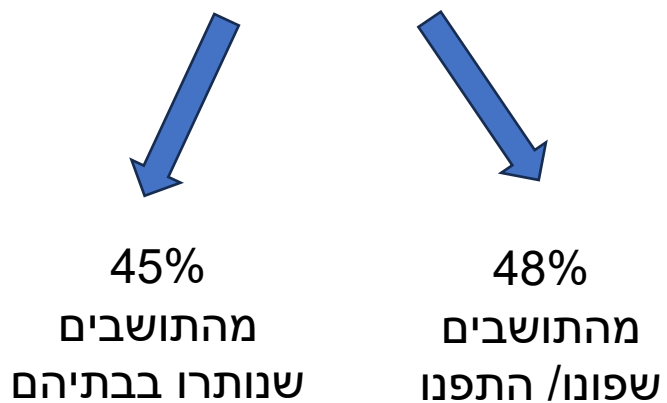
פגיעה במצב הרגשי של ילדיהם
מההורים מדווחים על **68%**

פגיעה במצב הרגשי בעקבות המלחמה

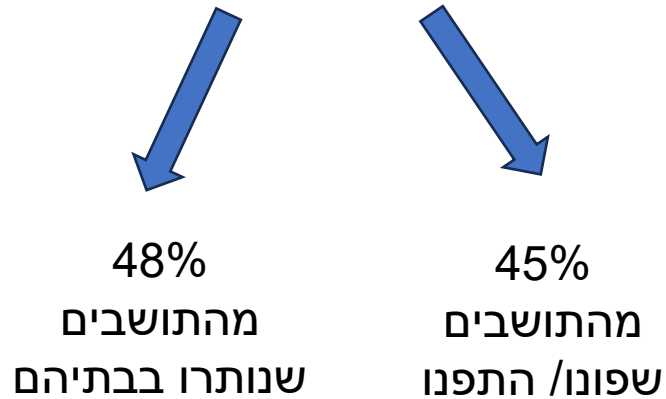

פגיעה במצב החברתי של ילדיהם
מההורים מדווחים על **46%**

פגיעה במצב החברתי בעקבות המלחמה

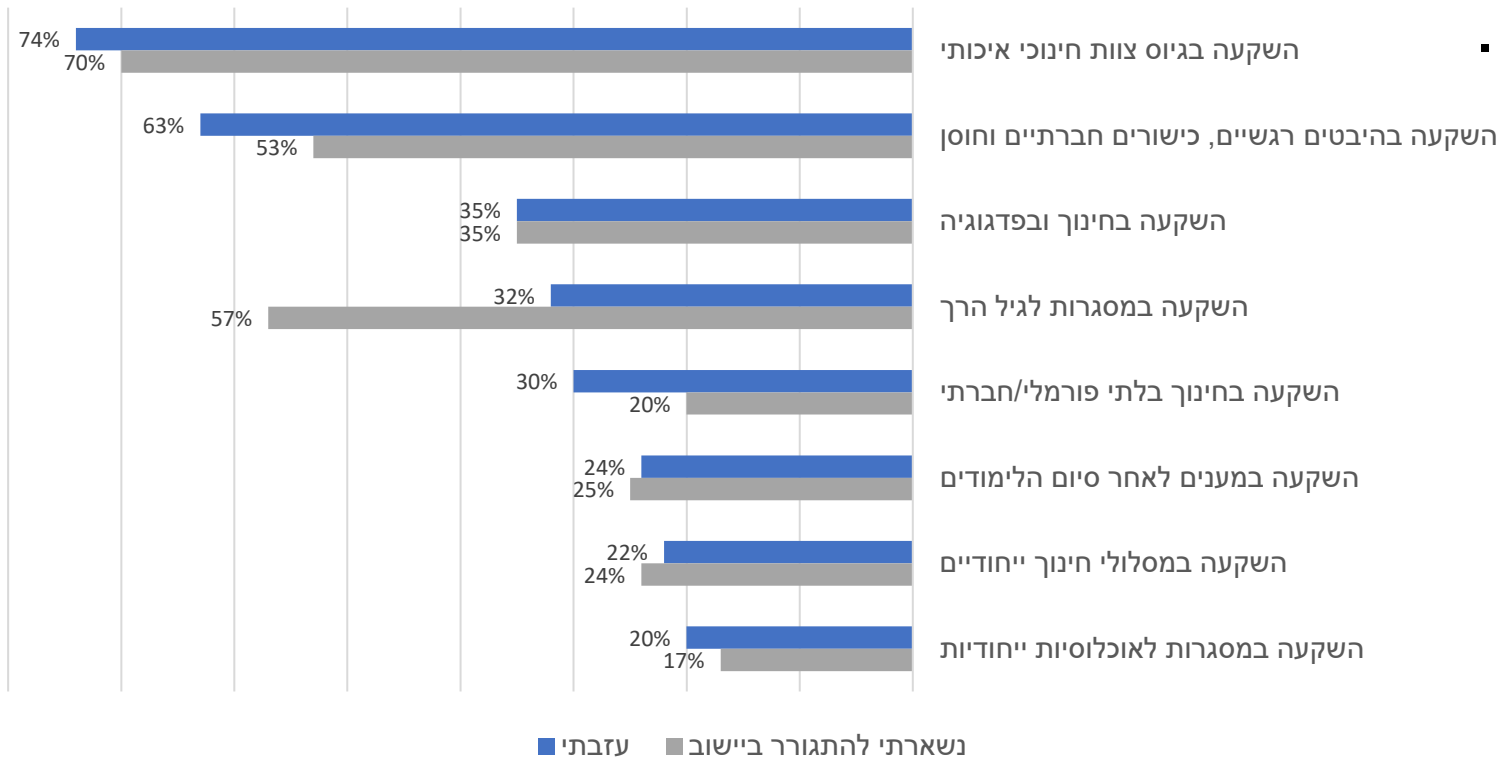
מההורים מדווחים על שינוי **47%**
לרעה במצב ההתנהגותי של ילדיהם

שינוי לרעה במצב ההתנהגותי בעקבות המלחמה

19

כלל התושבים סבורים שהשקעה בצוות חינוך איכותי ובהיבטים רגשיים, כישורים חברתיים וחוסן של הילדים, יעודדו הישגות התושבים וחזרתם לאזור.

*המשתתפים התבקשו לדרג את ההיגדים לפי סדר חשיבות, האחוזים בגרף מציינים את דירוג ההיגד בין שלושת המקומות הראשונים.

התחומים בהם יש להשקיע כדי לעודד את הישגותם/ החזרתם של התושבים לצפון

תחושות בנוגע למקום המגורים החדש בקרב התושבים שפוננו/ התפנו מבתיהם ושביעות רצון מרמת השירותים הניתנים במקום המגורים

מרגישים געגוע הביתה

רוצים לשוב ולהתגורר בבתיהם לאחר
החזרה לשגרה

מרגישים בודדים בלי החברים
והמשפחה

מרגישים חוסר שייכות למקום
מגוריהם החדש

מרגישים שיש קשר בינם לבין הרשות
בה התגוררו לפני פרוץ המלחמה

83%

60%

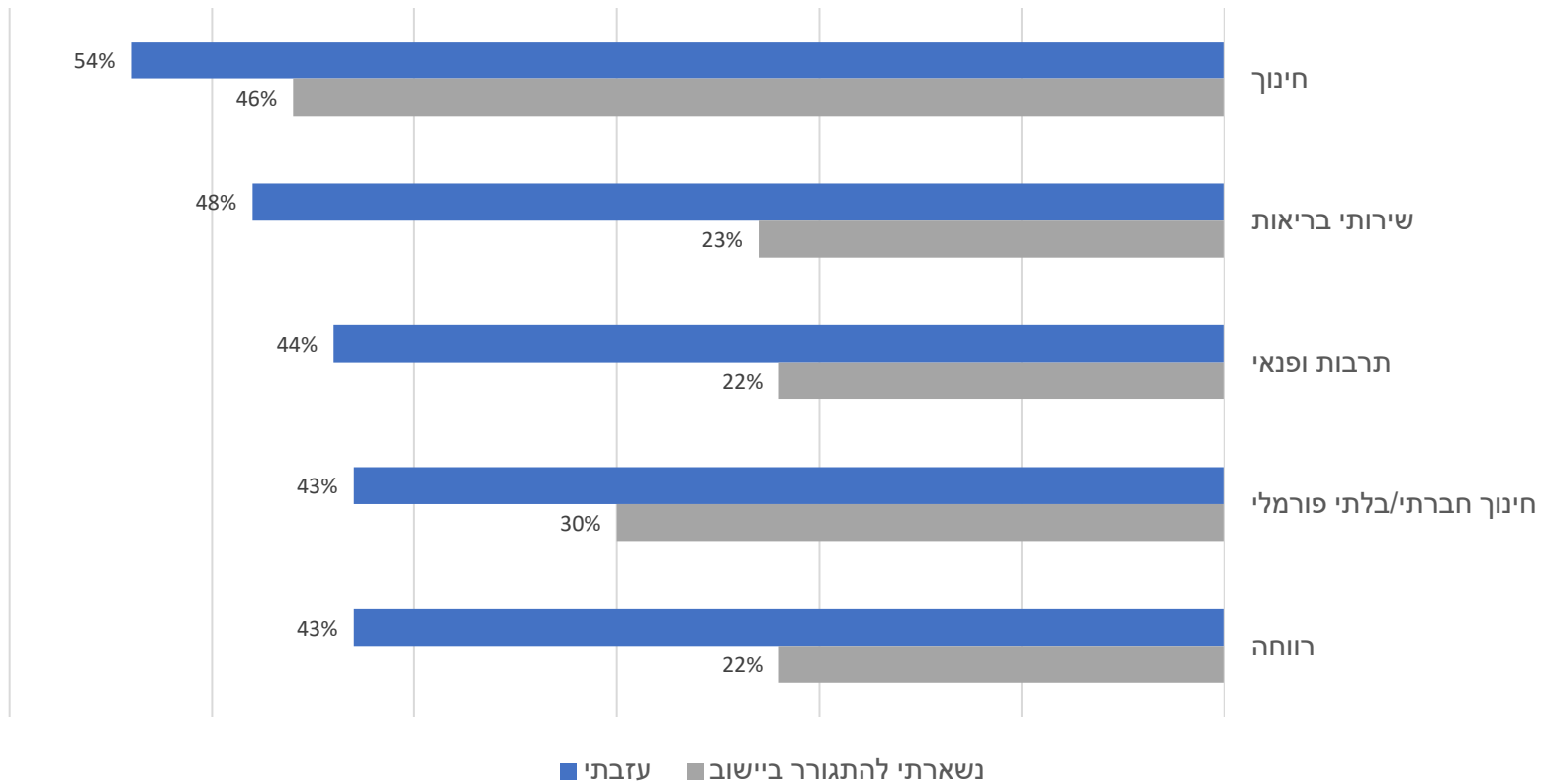
57%

34%

19%

תחושותיהם של
התושבים
שפוננו/ התפנו
ביחס למקום
מגוריהם החדש

שביעות רצון התושבים שפונו/התפנו מכלל השירותים שנבחנו גבוהה יותר מאשר אלה שנותרו להתגורר בבתיהם.

שביעות הרצון מהשירותים הניתנים במקום המגורים - הבדלים בין תושבים שפונו/התפנו לתושבים שנותרו בבתיהם

מצב כלכלי-תעסוקתי ותשתיות תחבורה

33% מהתושבים שוקלים לחפש פתרונות תעסוקה או מקורות הכנסה באזורים אחרים בישראל

35% מהתושבים שנתרו בבתיהם

32% מהתושבים שפנו/ התפנו

44% מהתושבים דיווחו כי מצבם הכלכלי גרוע יותר בהשוואה למצבם הכלכלי לפני המלחמה

55% מהתושבים שנתרו בבתיהם

34% מהתושבים שפנו/ התפנו

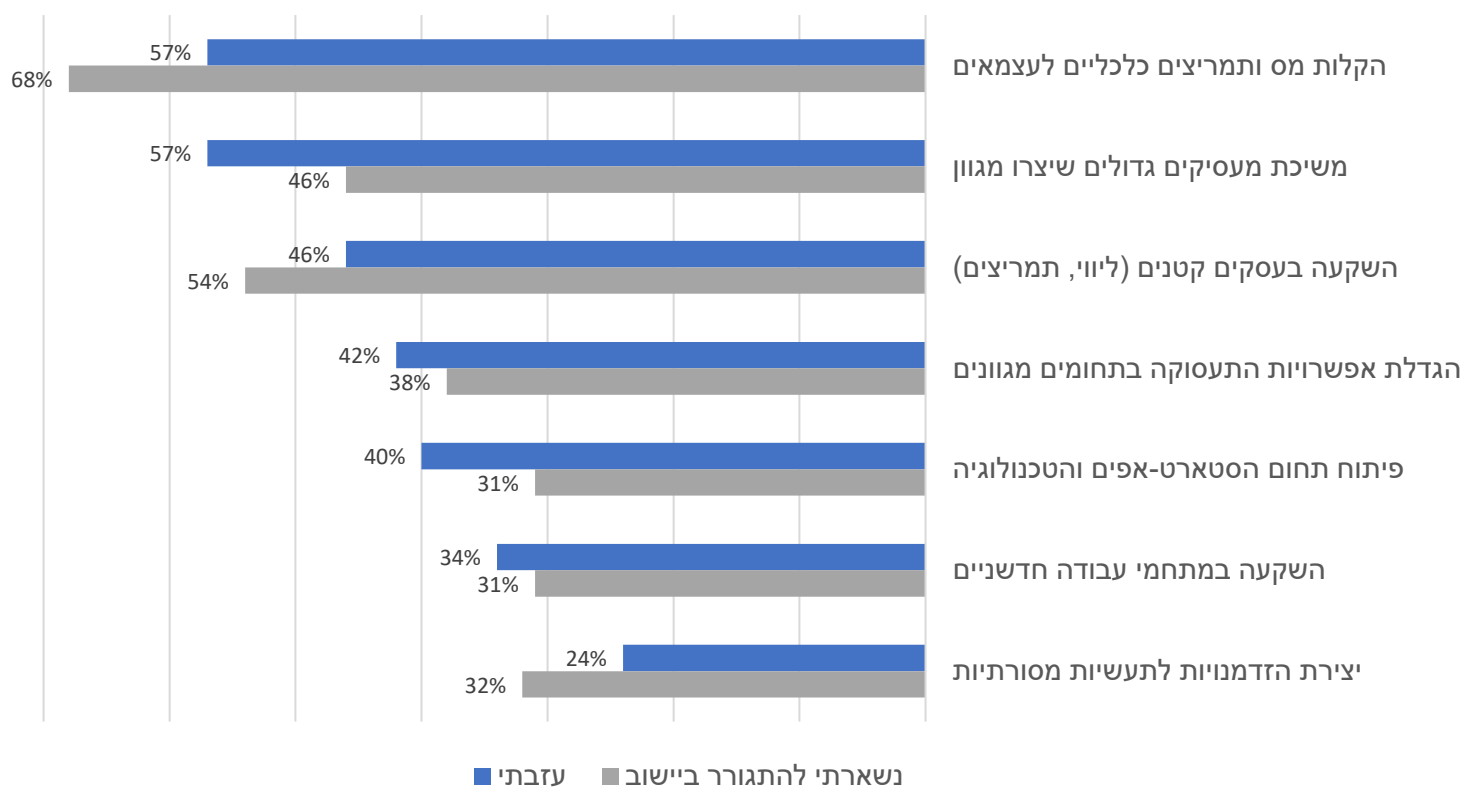
פגיעה במצב הכלכלי- הבדלים בין תושבים שפנו/התפנו לתושבים שנתרו בבתיהם

25

- תושבים שנתרו דיווחו על פגיעה כלכלית חמורה יותר.
- שליש מהתושבים שוקלים לחפש פתרונות תעסוקה או מקורות הכנסה באזורים אחרים בישראל.

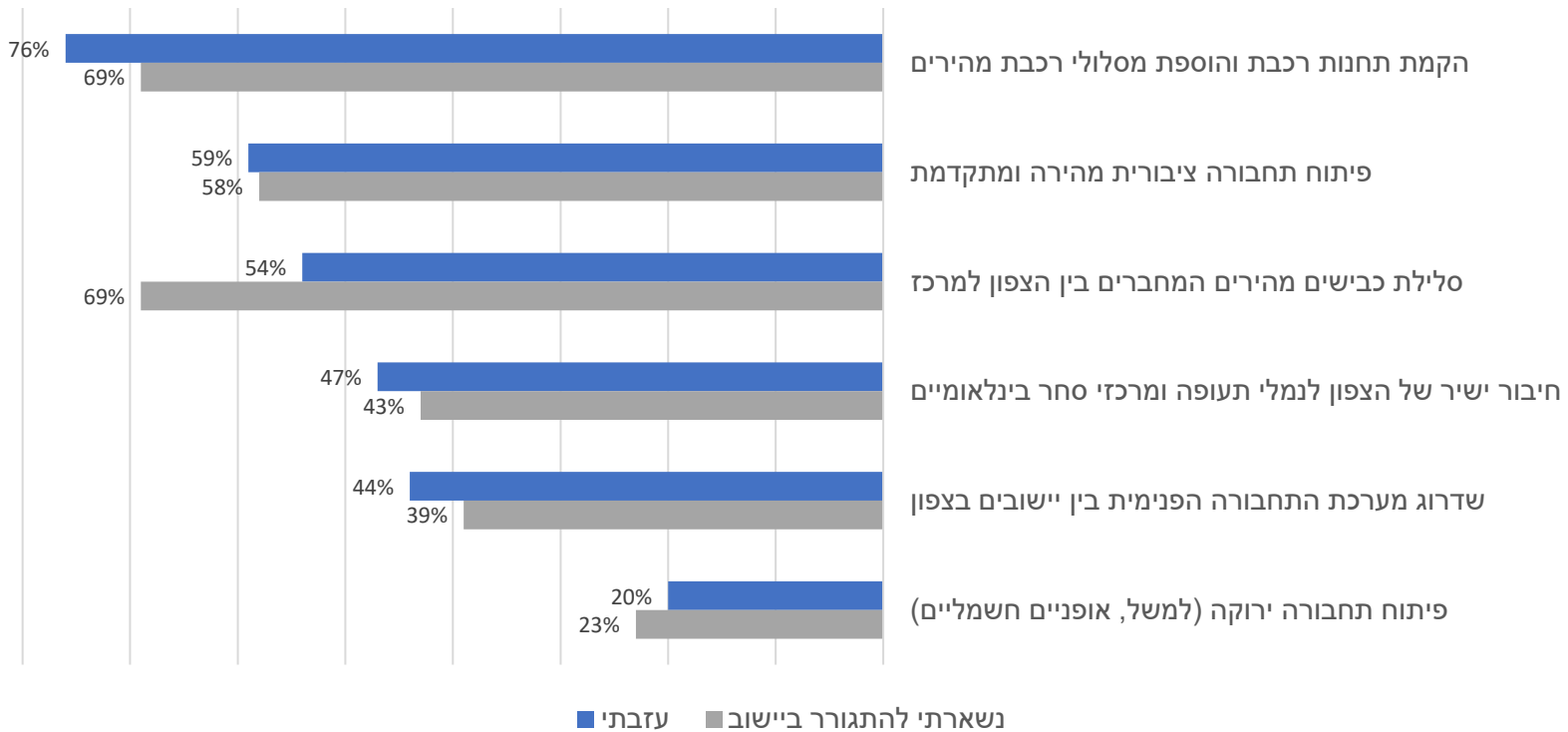

באילו תחומים יש להשקיע בתעסוקה כדי לעודד את הישארותם/ החזרתם של התושבים לצפון?

תחומי ההשקעה החשובים ביותר לתושבים הם: הקלות מס לעצמאים, משיכת מעסיקים גדולים ליצירת מגוון אפשרויות תעסוקה והשקעה בעסקים קטנים.

*המשתתפים התבקשו לדרג את ההיגדים לפי סדר חשיבות, האחוזים בגרף מציינים את דירוג ההיגד בין שלושת המקומות הראשונים.

לתפיסות התושבים, הצעדים החשובים ביותר לפיתוח תשתיות תחבורה בצפון הם: הקמת תחנות רכבת והוספת מסלולי רכבת מהירים, פיתוח תחבורה ציבורית מהירה ומתקדמת וסלילת כבישים מהירים שיחברו את הצפון למרכז.

*המשתתפים התבקשו לדרג את ההיגדים לפי סדר חשיבות, האחוזים בגרף מציינים את דירוג ההיגד בין שלושת המקומות הראשונים.

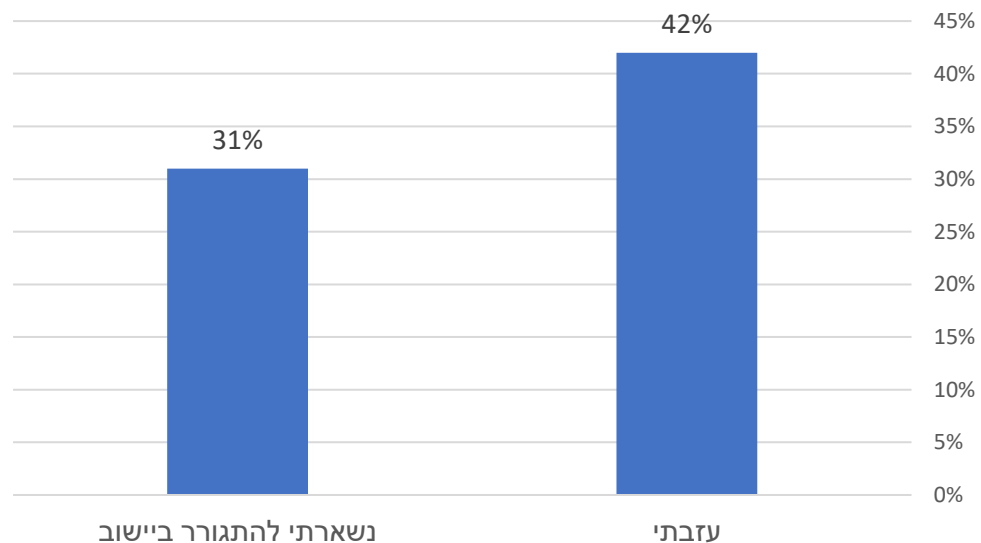
מהו הצעד החשוב ביותר לפיתוח תשתיות תחבורה בצפון שיספיע על ההחלטה של תושבים להישאר/ לחזור לצפון?

בריאות ובריאות הנפש

האם מאז ה- 7.10.23 נפגשת עם איש מקצוע מתחום בריאות הנפש לצורך התמודדות עם השלכות המצב?

קרוב למחצית מהתושבים שפונו/התפנו, וכשליש מהתושבים שנותרו בבתיהם, דיווחו כי נפגשו עם איש מקצוע מתחום בריאות הנפש כדי להתמודד עם השלכות המלחמה.

פגישה עם
איש מקצוע
מתחום
בריאות הנפש

מהי הפרעת דחק פוסט טראומטית (PTSD)?

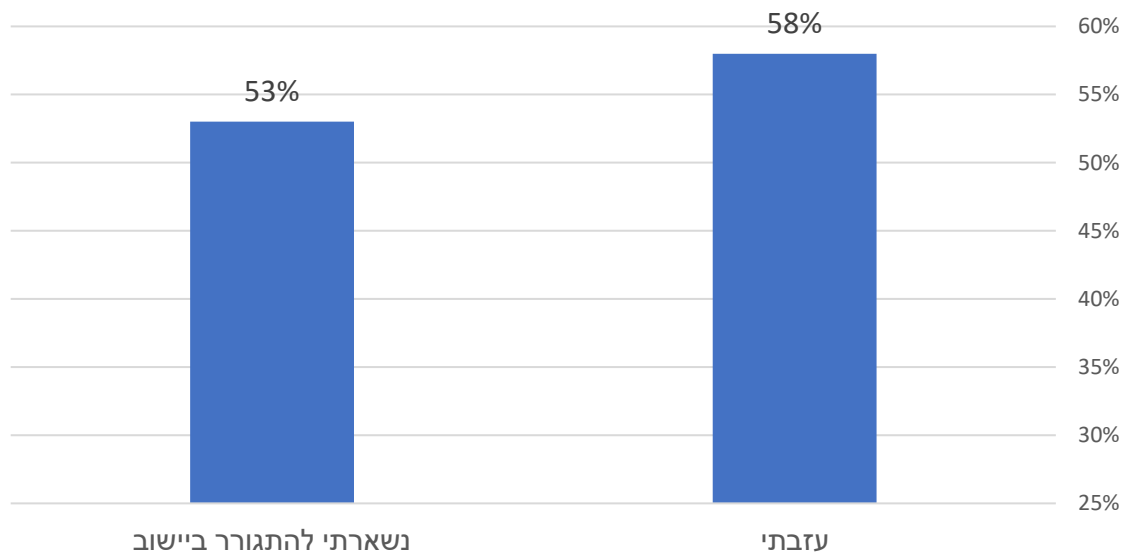
- תופעה המופיעה בעקבות חשיפה לאירועים קיצוניים, הנמצאים מחוץ לטווח ההתנסויות הרגילות.
- להפרעת דחק פוסט טראומטית עשויות להיות השלכות שליליות רבות, ובהן תחושות פחד, אימה וחוסר אונים, העלולות לפגוע בתפקוד היום-יומי של הפרט.
- תסמיני פוסט טראומה נמדדו באמצעות שאלון מקוצר המכיל ארבעה פריטים בסולם של 0 (כלל לא) עד 4 (במידה רבה מאוד). (Geier et al., 2020). פריט לדוגמה: הרגשה שאתה נוטה להיבהל בקלות או להיות קופצני מאוד".
- לכל משתתף חושב ציון כללי לשאלון על בסיס סכום ארבעת הפריטים. בהתאם לגייגר ואחרים (Geier et al., 2020), ציון גבוה מ-4 מצביע על אינדיקציה לפוסט-טראומה.

תסמיני פוסט טראומה

30

אינדיקציה ל- PTSD

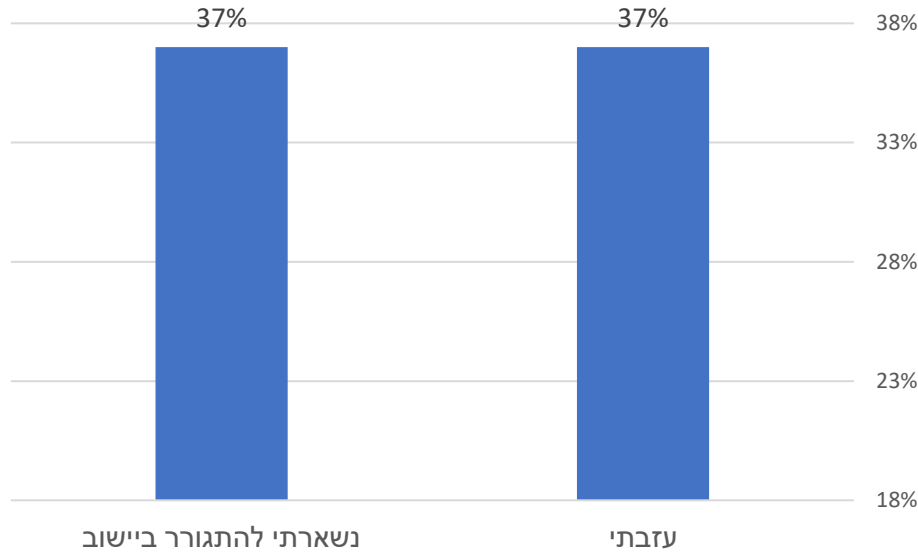

אינדיקציה ל- PTSD נמצאה בקרב **56%** מהמשתתפים. שיעור מעט גבוה יותר נמצא בקרב תושבים שפוננו/ התפנו.

אינדיקציה לפוסט טראומה

מהי מידת ההשפעה של התסמינים על תפקודך (במשפחה, בעבודה וכו')?

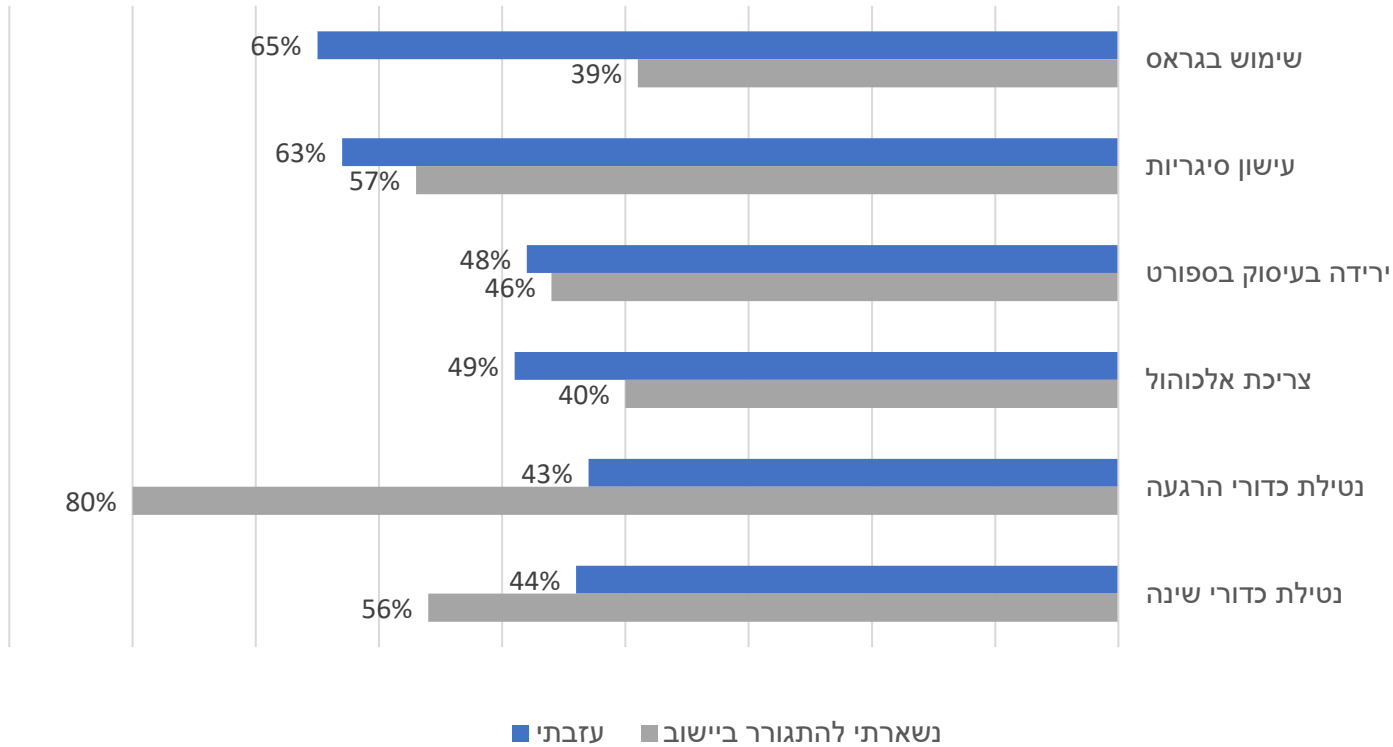

יותר משליש מהמשתתפים ציינו שהתסמינים הפוסט טראומטיים הפריעו להם בתפקוד (משפחה, עבודה וכדומה) ברמה בינונית ומעלה, שיעור זהה בקרב תושבים שפונו/ התפנו ותושבים שנותרו בבתיהם.

מידת ההשפעה של התסמינים הפוסט טראומטיים על התפקוד (השפעה בינונית, חמורה וקיצונית)

כיצד השפיע המצב על העלייה בהתנהגויות המסכנות את הבריאות?

- ניכרת עלייה של **כ-50%** ברוב ההתנהגויות המסכנות את הבריאות בעקבות המצב.
- העלייה משמעותית יותר בקרב אלו שפנו/ התפנו בשימוש בגראס ובעישון סיגריות.
- יש לציין כי בקרב תושבים שנותרו להתגורר בבתיהם ישנה עליה של 80% בנטילת כדורי הרגעה, שיעור הכפול מזה של תושבים שפנו/ התפנו.

עלייה בהתנהגויות מסכנות בריאות

סיכום עיקרי הממצאים

- **תחושת הביטחון והמוגנות** מהווה את מדד איכות החיים המשמעותי ביותר עבור משתתפי הסקר.
- **החוסן הקהילתי של תושבים שפוננו/התפנו נמוך** מזה של תושבים שנותרו להתגורר בבתיהם.
- **אחוז ניכר מההורים מדווחים על פגיעה במצב הרגשי, החברתי, וההתנהגותי של ילדיהם בעקבות המלחמה.**

סיכום עיקרי הממצאים

35

סיכום עיקרי הממצאים

36

- מרבית התושבים המפונים מביעים רצון לחזור לבתיהם.
- יחד עם זאת, שביעות הרצון שלהם מהשירותים הניתנים להם במקום מגוריהם החדש גבוהה מאשר זו של תושבים שנותרו בבתיהם ורק 19% מהם מדווחים על קשר עם הרשות ממנה פונו/התפנו.
- תושבים שנותרו בבתיהם מדווחים על מצב כלכלי גרוע יותר מאשר תושבים שפונו/ התפנו, זאת בהשוואה למצב טרום המלחמה.
- ניכרת עלייה משמעותית בהתנהגויות המסכנות את הבריאות בקרב התושבים.

• **בהיבט החינוכי**, התושבים סבורים כי על מנת לתמוך בהחזרתם של התושבים המפונים לצפון יש להשקיע בגיוס צוות חינוך איכותי ובהיבטים רגשיים, כישורים חברתיים וחוסן.

• **בהיבט התעסוקתי**, התושבים סבורים כי כדי לעודד את הישארותם או החזרתם של התושבים לצפון, יש להעניק הקלות מס לעצמאים ולמשוך מעסיקים גדולים שייצרו מגוון רחב של אפשרויות תעסוקה.

סיכום עיקרי הממצאים

37

תודה רבה

לשאלות והערות ניתן לפנות ל:

yifatk@telhai.ac.il – יפעת קורן זמרן

meiraat@telhai.ac.il – מירב אטמור

מרכז ידע אזורי גליל מזרחי
REGIONAL KNOWLEDGE CENTER
EAST GALILEE

קרן אדמונד דה רוטשילד